

VERSLAG

CRB 2014 -0092

De economische conjunctuur
in de chemische nijverheid, de life sciences en de
rubber- en kunststofverwerkende nijverheid –
december 2013

CCE
Conseil Central de l'Economie
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
CRB

Bijzondere raadgevende commissie
Scheikunde

**Verslag van de economische conjunctuur
in de chemische nijverheid, de life sciences en de rubber- en
kunststofverwerkende nijverheid – december 2013**

**Aanspreekpunt
Jean-Paul Denayer
jpde@ccecrb.fgov.be**

Inhoudsopgave

1	Algemene conjunctuur.....	4
2	Chemische nijverheid en rubber- en kunststofverwerkende industrie	7
2.1	Conjunctuur in de sectoren	7
2.2	Productie, prijs en omzet	8
2.2.1	Prijzen in de chemie- (20), de life sciences- (21) en de kunststof-rubbersector (22)	8
2.2.2	Productie in de chemie- (20), de life sciences- (21) en de kunststof-rubbersector (22)..	10
2.2.3	Productievolume en -groei per sector	11
2.2.4	Omzet.....	13
2.2.5	Bezettinggraad verwerkende nijverheid, chemie, kunststof en rubber.....	15
2.3	Investeringen	17
2.4	Werkgelegenheid en tijdelijke werkloosheid	19
2.5	Buitenlandse handel	20
2.5.1	Chemie	21
2.5.2	Life sciences.....	21
2.5.3	Rubber en kunststof	22
2.5.4	Uitvoer en invoer per productgroep	23
3	Besluiten	25
4	Bijlagen	26

Lijst grafieken

Grafiek 1-1:	Economische sentiment indicator in de Europese Unie en België.....	5
Grafiek 1-2:	Ontwikkeling van het reëel Belgisch bbp per kwartaal.....	6
Grafiek 2-1:	Conjunctuurcurve van de chemische nijverheid (NACE 20-21)	7
Grafiek 2-2:	Conjunctuurcurven van de verwerkende nijverheid, de chemische nijverheid en de rubber- en kunststofverwerkende industrie.....	8
Grafiek 2-3:	Afzetprijzenindexen 2010-2013 (2010=100)	9
Grafiek 2-4:	Evolutie prijs ruwe olie in euro (Brent) 2005-2013	10
Grafiek 2-5:	Productie-index (prodcom) 2005-2013.....	11
Grafiek 2-6:	Ontwikkeling van het productievolumen van de chemische nijverheid (20) t.o.v. hetzelfde kwartaal van het jaar voordien en trimestriële productie-index	12
Grafiek 2-7:	Ontwikkeling van het productievolumen van de life sciences (21) t.o.v. hetzelfde kwartaal van het jaar voordien en trimestriële productie-index	12
Grafiek 2-8:	Ontwikkeling van het productievolumen van de kunststof-rubber (22) t.o.v. hetzelfde kwartaal van het jaar voordien en trimestriële productie-index	13
Grafiek 2-9:	Omzet van 2008 tot 2012.....	14
Grafiek 2-10:	Omzet 6 maanden 2012-2013	14
Grafiek 2-11:	Seizoengezuiverde bezettingsgraad van de productiecapaciteit in % (weergegeven data zijn deze aan het begin van elke periode).....	16
Grafiek 2-12:	Werkgelegenheid 2008-2012 (eindejaar) en 1e kwartaal 2013	19
Grafiek 2-13:	Maandelijks ontwikkeling van de tijdelijke werkloosheid	20
Grafiek 2-14 :	Buitenlandse handel van de chemische nijverheid (GS-codes 28 t.e.m. 38, excl. 30), in miljarden euro's	21
Grafiek 2-15:	Buitenlandse handel van de life sciences (GS-code 30), in miljarden euro's	21
Grafiek 2-16:	Buitenlandse handel van de rubber- en kunststofverwerkende industrie (GS-codes 39 en 40), in miljarden euro's	22

Lijst tabellen

Tabel 1-1:	Reële % groei BBP (projectie herfst 2013)	4
Tabel 1-2:	Herziening groei BBP sinds lente projectie 2013	4
Tabel 1-3:	Reële % groei BBP (projectie herfst 2013)	5
Tabel 1-4:	Herziening groei BBP sinds lente projectie 2013	6
Tabel 2-1:	Totale omzet van de chemische nijverheid van 2006 tot 2013(6m)	15
Tabel 2-2:	Totale omzet van life sciences van 2006 tot 2013(6m)	15
Tabel 2-3:	Totale omzet van de rubber- en kunststofverwerkende industrie van 2006 tot 2013(6m)	15
Tabel 2-4:	Totale investeringen van de chemische nijverheid (NACE 20) van 2006 tot 2013(6m)	17
Tabel 2-5:	Totale investeringen van de life sciences (NACE 21) van 2006 tot 2013(6m)	17
Tabel 2-6:	Totale investeringen van de rubber- en kunststofverwerkende industrie (NACE 22) van 2006 tot 2013(6m)	18
Tabel 2-7:	Ontwikkeling van de werkgelegenheid van 2008 tot 2012 (einde periode).....	19
Tabel 2-8:	Uitvoer van de chemische nijverheid en de rubber- en kunststofverwerkende industrie (volgens GS-codes), in miljoenen euro's	23
Tabel 2-9:	Invoer van de chemische nijverheid en de rubber- en kunststofverwerkende industrie (volgens GS-codes), in miljoenen euro's	24

1 Algemene conjunctuur

Er wordt verwacht dat alle grote economische blokken in 2014 positieve groeicijfers zullen neerzetten.

In het tweede kwartaal van 2013 vertoonde de economie in de eurozone voor het eerst sinds het derde kwartaal van 2011 licht positieve groeicijfers op kwartaalbasis. In het derde kwartaal van 2013 viel deze groei terug tot slechts 0,1%. Dit wijst op de fragiliteit van de heropleving van de economie. Voor de geprojecteerde BBP-groei verwacht de Europese Commissie (forecast herfst 2013) in 2014 voor de Eurozone 1,1% en voor de EU 1,4%, voor 2015 wordt resp. 1,7% en 1,9% geprojecteerd. In 2014 wordt voor het eerst sinds 2011 een positieve, maar matige groei opgetekend.

De geprojecteerde groeicijfers liggen voor alle grote economische blokken hoger in 2014 dan in 2013, behalve voor Japan en China (lichte achteruitgang). Het wereld-BBP zou zich aldus positief ontwikkelen. Deze trend zou zich in 2015 doorzetten, behalve voor Japan (0,7% minder geprojecteerde groei dan in 2014) en voor China (status quo).

De herfst "forecast" van de Europese Commissie spreekt van een versnelling van de groei in de grote ontwikkelde economieën en van een opmerkelijke vertraging in de groeielanden. Men gaat er van uit dat de in het verleden gerealiseerde groei in de groeielanden op de middellange termijn niet langer houdbaar is omwille van structurele zwaktes en onevenwichten.

Tabel 1-1: Reële % groei BBP (projectie herfst 2013)

	2012	2013	2014	2015
Eurozone	-0,7	-0,4	1,1	1,7
EU	-0,4	0,0	1,4	1,9
VSA	2,8	1,6	2,6	3,1
Japan	2,0	2,1	2,0	1,3
Wereld	3,3	3,2	4,0	4,4
China	7,8	7,5	7,4	7,4

Bron: European Economic Forecast autumn 2013

In vergelijking met de eerdere projectie (lente 2013) valt het op dat de vooruitzichten uiteenlopend werden bijgesteld. Ongewijzigd voor de Eurozone in 2013 en licht dalend in 2014, toenemend in 2013 en 2014 voor Japan en de wereldeconomie.

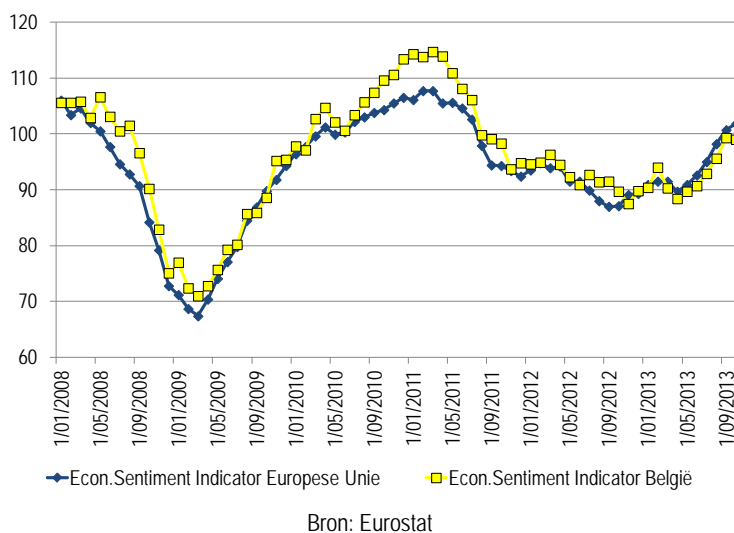
Tabel 1-2: Herziening groei BBP sinds lente projectie 2013

	2011	2012	2013	2014
Eurozone			=	↓
EU			↑	=
VSA			↓	=
Japan			↑	↑
Wereld			↑	↑
China			-	-

Bron: European Economic Forecast spring 2013 & autumn 2013

Uit de enquêtes gevoerd door de Europese Commissie blijkt dat het economisch vertrouwen (Economic Sentiment Indicator), weliswaar na een dieptepunt, verbeterd is sinds mei 2013 voor de EU en al sinds april 2013 voor België. Voor de Eurozone en voor de EU levert de industrie een belangrijke bijdrage tot deze vertrouwensverbetering. Ook het consumentenvertrouwen is toegenomen. De andere sectoren diensten, detailhandel en bouw geven wat terrein prijs in de Eurozone. In de EU als geheel is het vertrouwen in de dienstensectoren dan weer goed, o.a. dankzij een dynamische dienstensector in het Verenigd Koninkrijk. Op het vlak van de financiële diensten (niet opgenomen in de economische sentiment indicator) haalt de Eurozone gemiddelde scores, terwijl de hele EU positief is.

Grafiek 1-1: Economische sentiment indicator in de Europese Unie en België

De herfstprojectie 2013 van de Europese Commissie werd gepubliceerd op 5 november 2013 en verwerkt in deze nota. Sinds dan heeft de OESO (19 november 2013) haar vooruitzichten gepubliceerd; deze sluiten aan bij de projecties van de Europese Commissie.

Binnen de wereldeconomie scoort de Eurozone zwakker dan de andere grote economische blokken (uitz. is Japan in 2015).

De groeicijfers voor België en de haar omringende landen evolueren gunstig in 2014 en 2015; alleen Nederland worstelt nog met een quasi nulgroei in 2014. De geprojecteerde groei voor België in 2015 blijft wel onder de gemiddelde vooruitzichten voor de Eurozone.

Tabel 1-3: Reële % groei BBP (projectie herfst 2013)

	2012	2013	2014	2015
Eurozone	-0,7	-0,4	1,1	1,7
België	-0,1	0,1	1,1	1,4
Duitsland	0,7	0,5	1,7	1,9
Frankrijk	0,0	0,2	0,9	1,7
Nederland	-1,2	-1,0	0,2	1,2

Bron: European Economic Forecast autumn 2013

Voor al de hier onder bestudeerde landen werden de groeicijfers voor 2014 (forecast lente 2014) naar beneden herzien.

Tabel 1-4: Herziening groei BBP sinds lente projectie 2013

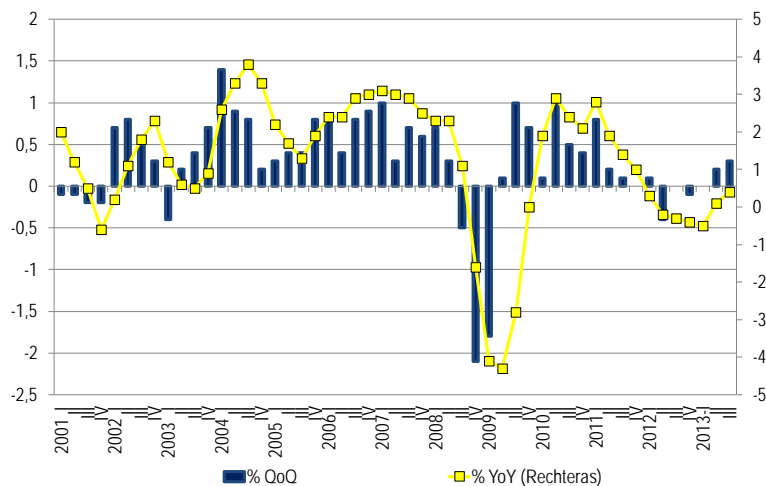
	2011	2012	2013	2014
Eurozone			=	↓
België			↓	↓
Duitsland			↑	↓
Frankrijk			↑	↓
Nederland			↓	↓

Bron: European Economic Forecast spring 2013 & autumn 2013

De beperkte groei in België in het tweede kwartaal 2013 (+0,2%) doet de Europese Commissie besluiten dat een voorzichtig herstel is ingezet. Deze bescheiden kwartaalgroei is de grootste van de twee voorbije jaren en breekt met een stagnatiepatroon. De vertrouwensindices zijn, na een laag niveau, toegenomen in de industrie, bij de diensten en de consumenten en benaderen hun lange termijn gemiddelden. In 2013 dalen de investeringen met 2,6%, de sectoren bouw en uitrustingsgoederen dragen hiertoe bij. Er wordt voorspeld dat de bouwsector zwak zal blijven presteren, o.a. omwille van de nieuwe "electorale cyclus" (nieuwe gemeentebesturen pas aangesteld in 2013). De enquêtes van NBB geven aan dat de bedrijven aarzelend blijven inzake de vraagvooruitzichten.

Uit de onderstaande grafiek blijkt dat de positieve groeicijfers die werden opgetekend na de crisis 2008-2009, omgebogen zijn na 2011; de jaar-op-jaar groeicijfers voor de laatste drietal kwartalen van 2012 gaven aan dat de uitdieping stabiliseerde. Vanaf het tweede kwartaal 2013 noteert men een positieve jaar-op-jaar groei van +0,1%, in het 3e kwartaal +0,4% (de trim-op-trim groei bedraagt voor die perioden resp. 0,2% en 0,3%).

Grafiek 1-2: Ontwikkeling van het reëel Belgisch bbp per kwartaal

Bron: Nationale Bank van België (NBB)

2 Chemische nijverheid en rubber- en kunststofverwerkende industrie

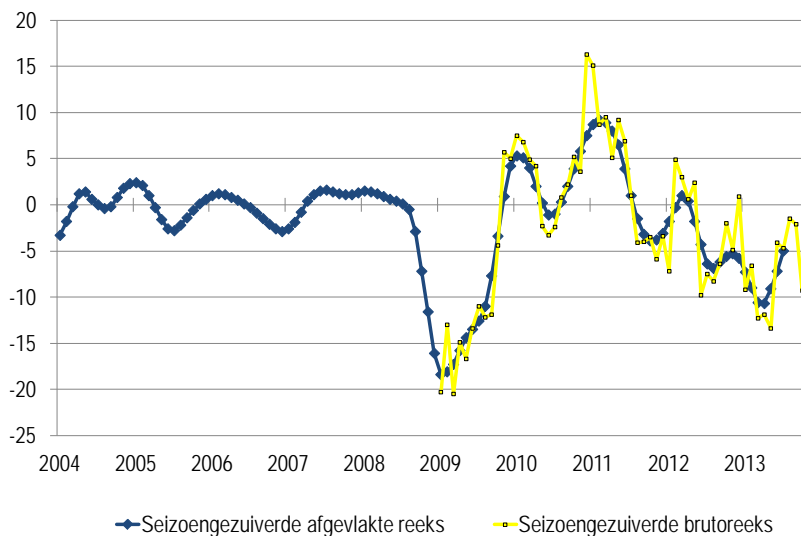
2.1 Conjunctuur in de sectoren

De conjunctuurcurve, weergegeven in de onderstaande grafiek, loopt over een lange periode van 2004 tot 2013. De conjunctuurschommelingen voor de crisis van 2008-2009 bleven relatief beperkt. Na de crisis volgt een forse verbetering, maar het valt op dat de schommelingen over de periode 2010-2013 groter zijn dan voorheen.

Deze conjunctuurcurve voor de chemie resulteert uit de conjunctuurontwikkelingen in drie subsectoren: de chemische basisstoffen, de producten voor de nijverheid en de landbouw en de chemische gebruiksgoederen. Deze curven werden opgenomen in de bijlagen van deze nota.

De conjunctuurcurven van de producten voor de nijverheid en de landbouw en van de chemische gebruiksgoederen vertonen de grootste schommelingen.

Grafiek 2-1: Conjunctuurcurve van de chemische nijverheid (NACE 20-21)

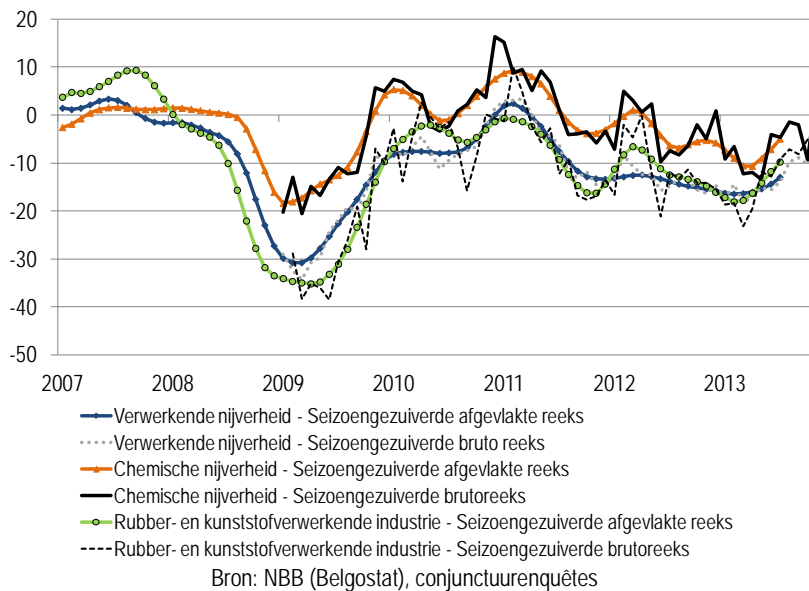
Bron: NBB (Belgostat), conjunctuurenquêtes

In het tweede kwartaal 2013 evolueert de conjunctuurcurve positief: de seizoengezuiverde afgevlakte reeks verbetert gevoelig tussen maart en juli 2013. De evolutie van de bruto-reeksen tot augustus 2013 bevestigen deze evolutie. Deze waarneming slaat echter om in oktober om in november terug fors op te veren. Deze evolutie is verbonden aan de grillige conjunctuur bewegingen van de subsectoren.

Bij de subsectoren ziet men dat de conjunctuur van de chemische basisstoffen tussen midden 2012 en mei 2013 vrij stabiel bleef op een laag niveau, maar vanaf mei 2013 terug aantrekt. De evolutie van de bruto reeks bevestigt deze tendens. De conjunctuur van de producten voor de chemische gebruiksgoederen blijft verder dalen, in tegenstelling tot het herstel van de conjunctuur voor de chemische producten in de nijverheid en de landbouw. De bruto-reeksen voor deze beide subsectoren vertonen nog steeds zeer grillige evoluties.

De onderstaande grafiek vergelijkt de conjuncturele evoluties van de chemie, de kunststof- en rubbersector en de verwerkende nijverheid. Uit de grafiek valt af te lezen dat deze over de periode 2007-2013 vrij parallel blijven verlopen. De drie curves - voor verwerkende nijverheid, plastic-rubber en chemie - geven een licht positieve evolutie aan voor de afgevlakte reeksen sinds begin 2013. Wanneer gekeken wordt naar de bruto seizoengezuiverde waarden dan krijgt men een diverser beeld.

Grafiek 2-2: Conjunctuurcurven van de verwerkende nijverheid, de chemische nijverheid en de rubber- en kunststofverwerkende industrie

2.2 Productie, prijs en omzet

2.2.1 Prijzen in de chemie- (20), de life sciences- (21) en de kunststof-rubbersector (22)

In de Europese Unie

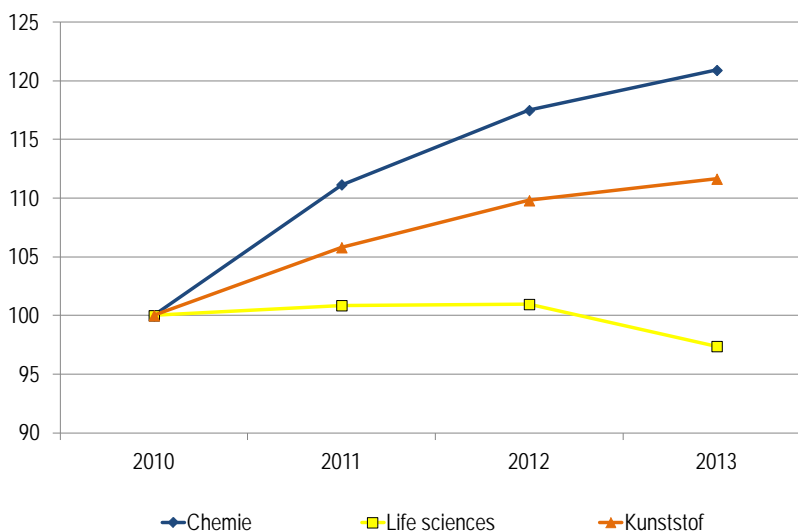
Jaar-op-jaar (maand augustus 2013 vgl. met maand augustus 2012) daalden de producentenprijzen van de totale chemische nijverheid in EU met 0,8%; over de eerste 8 maanden van 2013 bleef het prijsniveau onveranderd t.o.v. dezelfde periode in 2012. Vergeleken met de pre-crisispeik van 2008 liggen de producentenprijzen 12,6% hoger in de eerste 8 maanden van 2013.¹

In België

De Belgische data werden herberekend met 2010 als basisjaar (=100). In de periode 2010-2013 zijn de prijzen voor de chemie en voor de kunststof-rubber toegenomen (jaarlijks gemiddeld met ca. 7% voor de chemie en met ca. 4 % voor de kunststof). De prijsstijgingen zijn het grootst in de eerste jaren en vallen later terug voor de sectoren van de chemie en van de kunststof. De sector van de life sciences vertoont in essentie een stabiel prijsbeeld, met een terugval van het prijsniveau in 2013.

¹ Cefic, Chemical Trend Report, November 2013

Grafiek 2-3: Afzetprijzenindexen 2010-2013 (2010=100)

Bron: FOD Economie

Vergelijking met de buurlanden

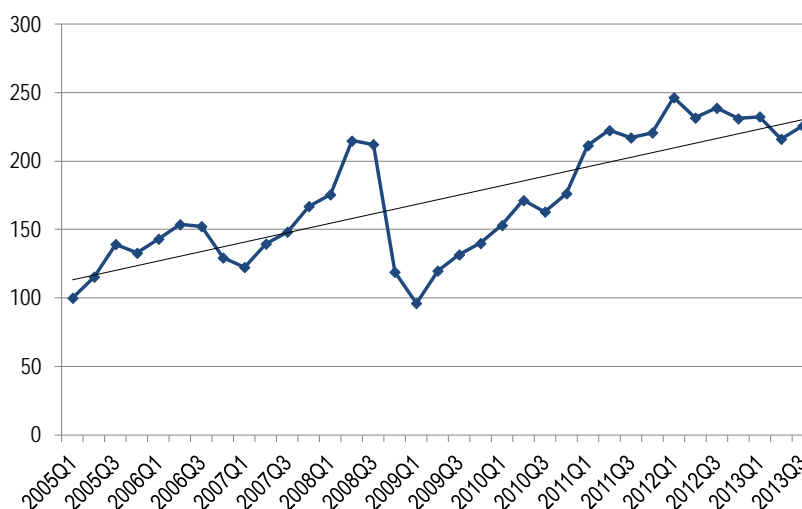
In de chemische nijverheid is de stijging van de prijzen opvallend, hoewel hij in 2013 minder uitgesproken was dan in 2012 en 2011. Het prijsverloop verschilt evenwel van land tot land. Ten opzichte van het jaar ervoor kenden de afzetprijzen in de chemische nijverheid in België voor de eerste drie kwartalen van 2013 een stijging (+3,6%), in tegenstelling tot de buurlanden, waar de prijzen daalden, namelijk met 0,5% in Duitsland, 1,7% in Frankrijk, en 2,2% in Nederland.

De afzetprijzen in de life sciences sector vertonen, in België, geen sterke schommelingen gedurende de periode 2006-2012. Gedurende de eerste negen maanden van 2013 daalden ze daarentegen met 4,5% ten opzichte van de overeenstemmende periode van 2012. De prijsdaling was minder uitgesproken in Nederland (-0,2%) en in Duitsland (-0,4%). Enkel in Nederland werd sinds 2010 een stijgend verloop vastgesteld.

In de rubber- en kunststofindustrie kennen de afzetprijzen sinds begin 2010 een licht stijgende trend. Vergeleken met de overeenstemmende periode van 2012 zijn ze gedurende de eerste negen maanden van 2013 toegenomen met 1,8% in België tegenover 0,5% in Duitsland en Nederland.

De evolutie van de afzetprijzen dient ook te worden bekeken t.o.v. de evolutie van grondstofprijzen. Olie en aardgas zijn belangrijke inputs voor de chemische nijverheid. Hieronder de grafische evolutie van de prijs van petroleum.

Grafiek 2-4: Evolutie prijs ruwe olie in euro (Brent) 2005-2013

Bron: ECB

De grondstoffen- en energieprijzen blijven een bron van bezorgdheid voor de chemische sector.

2.2.2 Productie in de chemie- (20), de life sciences- (21) en de kunststof-rubbersector (22)

In de Europese Unie

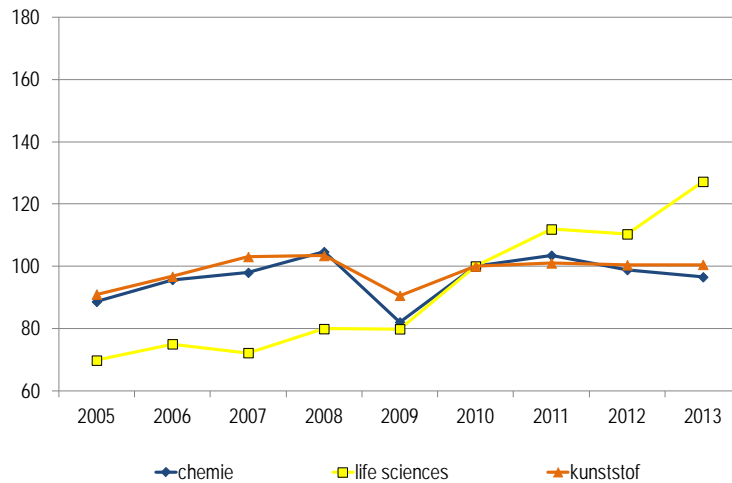
De Europese chemie federatie Cefic geeft aan dat de maandproductie (jaar-op-jaar in augustus) met 0,5% is achteruitgegaan. De daling in meerdere subsectoren zoals in de petrochemie, de anorganische chemie en de chemische specialiteiten wordt gecompenseerd door de sector van de chemische verbruiksgoederen en van de polymeren.²

In België

Op korte termijn, tussen 2012 en 2013 (1e semester), bedraagt de groei in de life sciences +14% en dit na een lichte negatieve groei tussen 2011 en 2012. Sinds 2011 is de productie in de sector chemie -6,5% gekrompen, hierdoor is het productieniveau opnieuw lager dan het pre crisis niveau van 2008. Ook voor de kunststof-rubber geldt deze vaststelling.

² Cefic, Chemical Trend Report, November 2013

Grafiek 2-5: Productie-index (prodcom) 2005-2013

Bron: FOD Economie

Vergelijking met de buurlanden

Gedurende de negen eerste maanden van 2013, vergeleken met de overeenstemmende periode van het jaar ervoor, kende de industriële bedrijvigheid in de chemische nijverheid een sterke afname in België (-3,9%) en in Nederland (-5,5%). De productie nam anderzijds licht toe in Duitsland (+0,6%) en in Frankrijk (+1,5%).

In de life sciences sector heeft de industriële productie gedurende de eerste drie kwartalen van 2013 in Duitsland (+3,9%) en in Nederland (+4,1%) een gelijkaardige groei gekend, terwijl ze daalde in Frankrijk (-1,2%). België kende de sterkste stijging ten opzichte van het jaar ervoor (19,2%), in lijn met de permanente stijging van de bedrijvigheid in deze sector sinds het laatste kwartaal van 2009.

Duitsland heeft een lichte stijging van de productie in de rubber- en kunststofindustrie (+1,4%) opgetekend voor de eerste drie kwartalen van 2013 vergeleken met de eerste drie kwartalen van 2012, terwijl de bedrijvigheid in de drie andere beschouwde landen afgenomen is, licht in Nederland (-0,2 %) en België (-0,8 %), maarmeer uitgesproken in Frankrijk (-2,8 %).

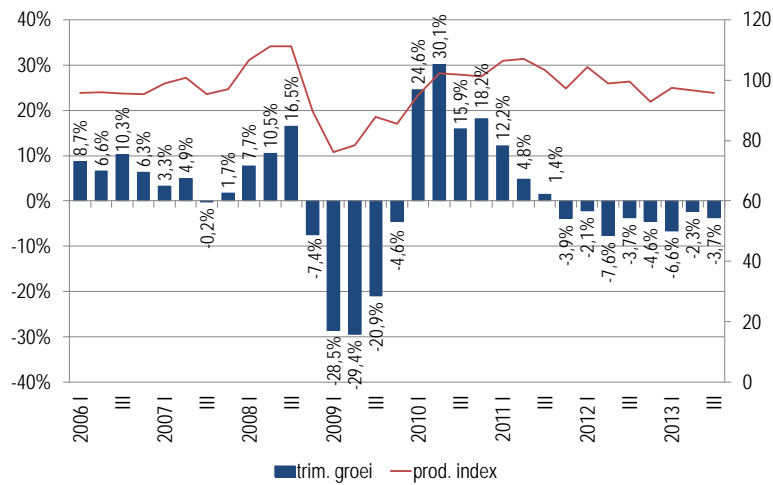
2.2.3 Productievolume en -groei per sector

In de volgende grafieken worden de trimestriële groei van het productievolume en de productie-index (de bruto indexen voor de industriële productie) t.e.m. het derde kwartaal van 2013 weergegeven voor België.

Productie chemie (20)

De hoger aangegeven evolutie wordt bevestigd wanneer de jaar op jaar kwartaal-evoluties berekend worden. Deze zijn voor de sector van de chemie negatief sinds het laatste kwartaal van 2011.

Grafiek 2-6: Ontwikkeling van het productievolumen van de chemische nijverheid (20)
t.o.v. hetzelfde kwartaal van het jaar voordien en trimestriële productie-index

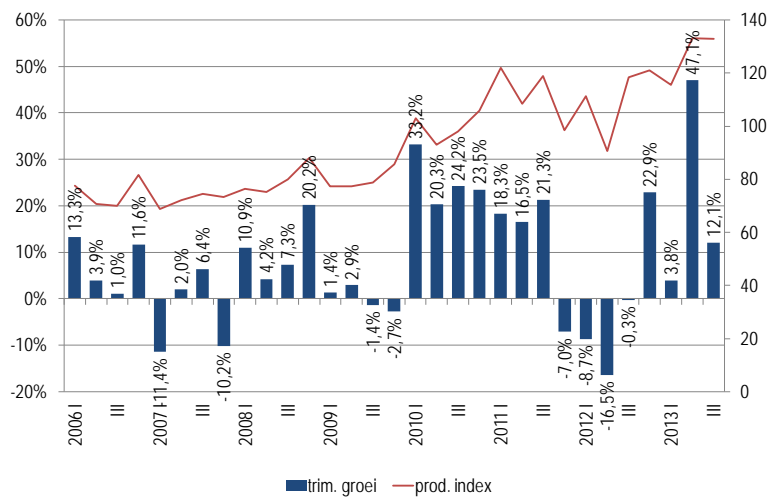

Bron: Algemene directie Statistiek en Economische informatie (Statbel)

Productie life sciences (21)

Na een langere periode waarop van kwartaal-tot-kwartaal het productievolumen van de life sciences een forse groei kende, kwam erin de periode einde 2011-begin 2012 een terugval. Vanaf het 4de kwartaal van 2013 is echter weer duidelijk groei met als uitschieter (+47,1%) het 2de kwartaal 2013. De productie-index staat op een historisch hoog peil in 2013.

Grafiek 2-7: Ontwikkeling van het productievolumen van de life sciences (21)
t.o.v. hetzelfde kwartaal van het jaar voordien en trimestriële productie-index

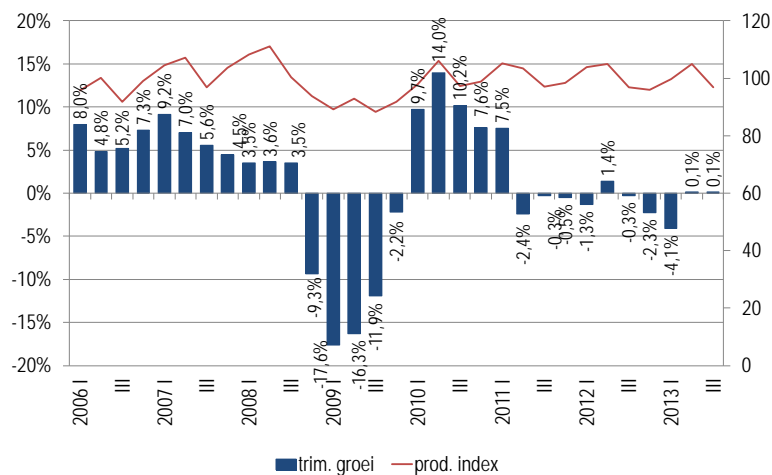

Bron: Algemene directie Statistiek en Economische informatie (Statbel)

Productie in de rubber- en kunststofverwerkende industrie (22)

Na de crisis 2008-2009 heeft de productie zich fors hersteld in 2010-begin 2011, daarna volgen 10 trimesters van meestal negatieve groei (twee trimesters scoren nog licht positief). De productie-index is bijna teruggevallen op het niveau van de crisisperiode 2008-2009.

Grafiek 2-8: Ontwikkeling van het productievolume van de kunststof-rubber (22) t.o.v. hetzelfde kwartaal van het jaar voordien en trimestriële productie-index

Bron: Algemene directie Statistiek en Economische informatie (Statbel)

2.2.4 Omzet

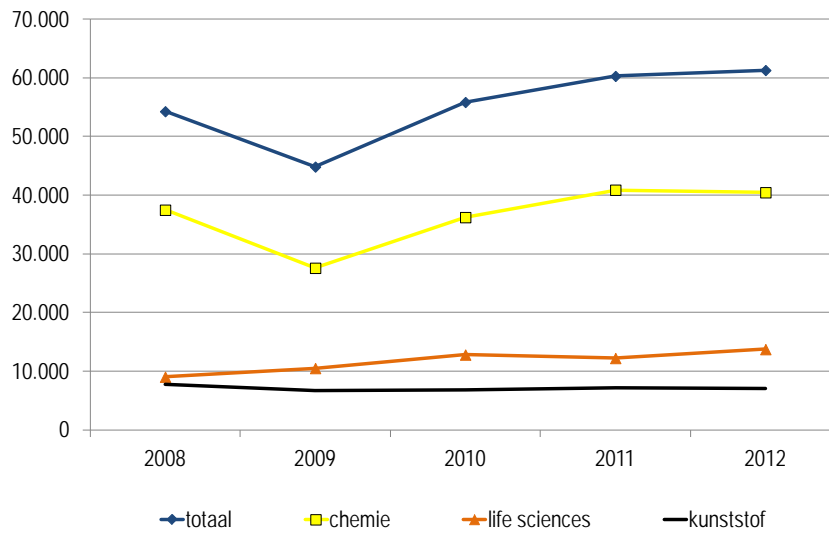
De onderstaande grafieken geven de evolutie weer van de omzet (volgens btw-aangifte) in de drie grote sectoren. De eerste grafiek geeft de omzet voor de periode 2008-2012 en de tweede vergelijkt de omzet van het eerste semester van 2013 met het eerste semester van 2012.³

De sector in zijn geheel overstijgt in 2012 het pre-crisisniveau van 2008 (bekeken over de periode 2008-2012). Dit is in de eerste plaats toe te schrijven aan de evolutie in de life sciences, gevolgd door de chemie. De omzet van de sector rubber-kunststof is gedaald over de periode 2008-2012.

De ontwikkelingen van de omzet voor de totale sector tussen het eerste semester van 2012 en het eerste semester van 2013 wijzen op een lichte groei (+3,6%); de life sciences zien hun omzet toenemen, de chemie en vooral de kunststof-rubber verliezen omzet.

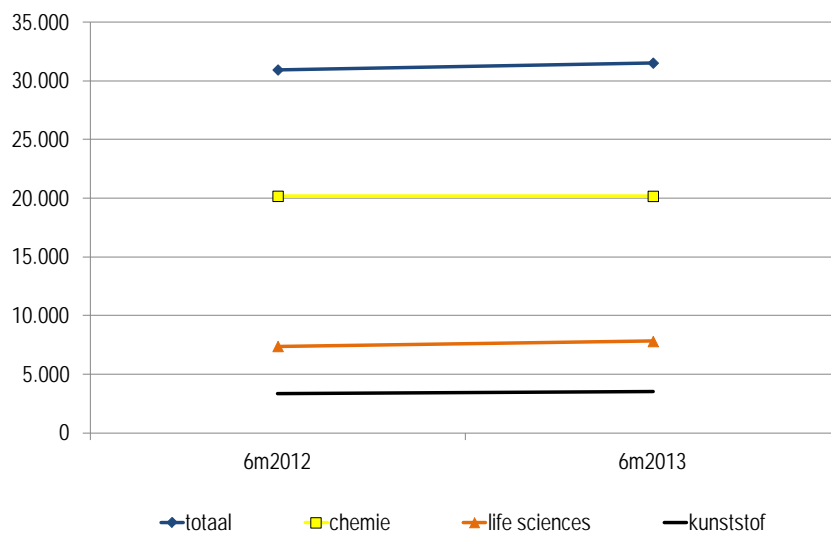
³ Meer details naar subsectoren over de omzet zijn raadpleegbaar op de site van de FOD Economie.

Grafiek 2-9: Omzet van 2008 tot 2012

Bron: fod Economie

Grafiek 2-10: Omzet 6 maanden 2012-2013

Bron: fod Economie

Omzet chemie

De totale omzet van de chemie blijft quasi ongewijzigd tussen het eerste semester van 2012 en het eerste semester van 2013.

Naar aandeel in de totale omzet van de sector blijft de basischemie ook de grootste subsector (64% van de totale chemie).

Tabel 2-1: Totale omzet van de chemische nijverheid van 2006 tot 2013(6m)

(in miljoen euro's, verandering* in %)	NACE-code	Totale omzet							
		2008	2009	2010	2011	2012	6m 6012	6m 2013	Δ6m2013-6m2012
Vervaardiging van chemische producten	20	37.480	27.585	36.222	40.888	40.458	20.274	20.180	-94
			-26,4%	31,3%	12,9%	-1,1%			-0,5%

*groei t.o.v. de vorige periode

Bron: FOD-Economie volgens btw-aangiften

Omzet life sciences

Ondanks het feit dat de omzet van de sector van de life sciences historisch hoog lag in 2012, groeit deze nog met 21,5 % tussen het eerste semester van 2012 en het eerste semester van 2013. ⁴

Tabel 2-2: Totale omzet van life sciences van 2006 tot 2013(6m)

(in miljoen euro's, verandering* in %)	NACE-code	Totale omzet							
		2008	2009	2010	2011	2012	6m 6012	6m 2013	Δ6m2013-6m2012
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	21	9.030	10.504	12.805	12.215	13.730	6.430	7.812	1.382
			16,3%	21,9%	-4,6%	12,4%			21,5%

* groei t.o.v. de vorige periode

Bron: FOD-Economie volgens btw-aangiften

Omzet kunststof en rubber

De omzet van deze sector is gedaald met 4,9% tussen het eerste semester van 2012 en het eerste semester van 2013.

Tabel 2-3: Totale omzet van de rubber- en kunststofverwerkende industrie van 2006 tot 2013(6m)

(in miljoen euro's, verandering* in %)	Nace-code	Totale omzet							
		2008	2009	2010	2011	2012	6m 6012	6m 2013	Δ6m2013-6m2012
Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	22	7.753	6.738	6.805	7.173	7.089	3.718	3.536	-182
			-13,1%	1,0%	5,4%	-1,2%			-4,9%

*t.o.v. zelfde periode van het jaar voordien

Bron: FOD-Economie volgens btw-aangiften

2.2.5 Bezettinggraad verwerkende nijverheid, chemie, kunststof en rubber

In de Europese Unie

Cefic geeft aan dat de bezettingsgraad in de sector tussen het tweede kwartaal van 2013 en het derde kwartaal van 2013 toenam van 78,1% naar 79,2% in de Europese Unie. Tijdens de laatste maanden is ook het vertrouwen van de sector toegenomen en evolueert dit naar het lange termijn gemiddelde; de evolutie van de orderboekjes en van de productieverwachtingen dragen hiertoe bij.

⁴ Deze groei is gedeeltelijk toe te schrijven aan de Nace-herclassificatie van een internationaal bedrijf

In België

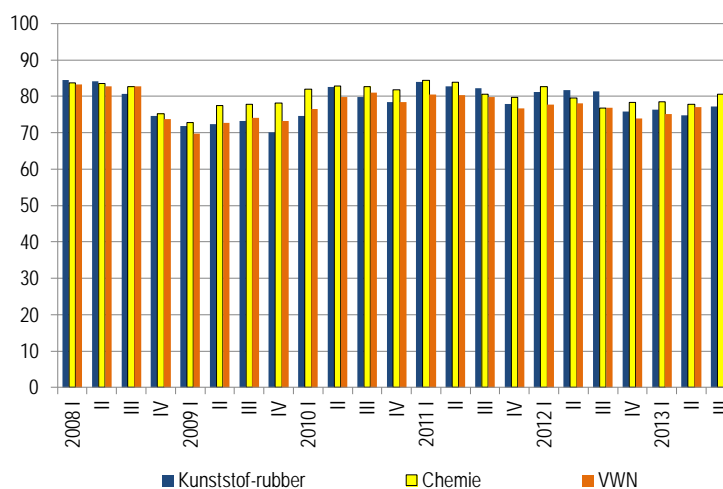
Voor iedere sector kan men een trendmatige bezettingsgraad vaststellen over een langere periode. Over de periode opgenomen in de bovenstaande grafiek (2008-2013) is de gemiddelde bezettingsgraad (of trendwaarde) de volgende:

- voor kunststof-rubber: 80,4%
- voor de chemie: 80,6%
- voor de industrie: 79,0%

In het derde kwartaal van 2013 stijgt de bezettingsgraad voor de chemie, de kunststof-rubber en de verwerkende industrie t.o.v. het tweede kwartaal.

De huidige bezettingsgraden (3de kwartaal 2013) tonen aan dat de chemie haar capaciteit voor 80,6% benut (de hoogste waarde sinds het 1e kwartaal 2012) en dus aansluit bij de gemiddelde waarde van 2008-2013. Ook de kunststof scoort hoger in het derde kwartaal van 2013 (77,2%) t.o.v. het tweede kwartaal maar haalt nog lang niet de trendwaarde (80,4%). In de verwerkende nijverheid blijft de 3e kwartaalwaarde met 78% ook onder de trendwaarde van 79% maar is wel gevoelig verbeterd in de loop van 2013.

Grafiek 2-11: Seizoengezuiverde bezettingsgraad van de productiecapaciteit in %
(weergegeven data zijn deze aan het begin van elke periode)

Bron: NBB (Belgostat), conjunctuurenquêtes

De zeer recente toename van de bezettingsgraden van de productiecapaciteit (3e kwartaal 2013) wijst op meer dynamiek in de sector(en).

2.3 Investerings

De investeringen van de sectoren van de chemie hebben diverse doeleinden: opstart van nieuwe eenheden en uitbouwen van nieuwe productiecapaciteit, uitbreidingsinvesteringen, milieu-investeringen, administratie en distributie, onderzoek en opleiding.⁵

Investerings chemie

Voor de chemie groeien de investeringsinspanningen met 3% tussen het eerste semester van 2012 en dezelfde periode van 2013.

Tabel 2-4: Totale investeringen van de chemische nijverheid (NACE 20) van 2006 tot 2013(6m)

(in miljoen euro's, verandering* in %)	NACE-code	Investerings							$\Delta 6m2013-6m2012$
		2008	2009	2010	2011	2012	6m 6012	6m 2013	
Vervaardiging van chemische producten	20	1.139,8	743,4	742,7	1.132,6	844,3	380,6	391,9	11,3
			-34,8%	-0,1%	52,5%	-25,5%			3,0%

* groei t.o.v. de vorige periode

Bron: FOD-Economie volgens btw-aangiften

Investerings life sciences

De evolutie van de investeringen in de sector van de life sciences tussen het eerste semester van 2012 en dezelfde periode van 2013 is zeer opvallend (+34,9%). Ook de jaren 2011 en 2012 waren positief.

Tabel 2-5: Totale investeringen van de life sciences (NACE 21) van 2006 tot 2013(6m)

(in miljoen euro's, verandering* in %)	NACE-code	Investerings							$\Delta 6m2013-6m2012$
		2008	2009	2010	2011	2012	6m 6012	6m 2013	
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	21	591,4	481,3	407,6	482,4	499,5	210,0	283,3	73
			-18,6%	-15,3%	18,4%	3,5%			34,9%

* groei t.o.v. de vorige periode

Bron: FOD-Economie volgens btw-aangiften

Investerings kunststof en rubber

In de sector van de kunststof-rubber vallen de investeringen terug tussen het eerste semester van 2012 en dezelfde periode van 2013. De daling bedraagt 25,2%.

⁵ Meer details naar subsectoren over de investeringen zijn raadpleegbaar op de site van de FOD Economie.

Tabel 2-6: Totale investeringen van de rubber- en kunststofverwerkende industrie (NACE 22) van 2006 tot 2013(6m)

(in miljoen euro's, verandering* in %)	NACE-code	Investeringen							
		2008	2009	2010	2011	2012	6m 6012	6m 2013	Δ 6m2013-6m2012
Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	22	307,3	190,8	195,8	244,9	251,6	132,7	99,2	-33,5
			-37,9%	2,6%	25,1%	2,7%			-25,2%

* groei t.o.v. de vorige periode

Bron: FOD-Economie volgens btw-aangiften

Ook hier kan men voor de sectoren een trend vaststellen voor de investeringen over een langere periode. Vergelijkingen zijn enkel mogelijk door lineair te extrapoleren; de investeringscyclus verloopt echter niet noodzakelijk lineair. Over de periode opgenomen in de bovenstaande grafiek (2008-2012) is de gemiddelde investeringsinspanning (miljoenen euro's) per jaar de volgende:

- chemie: 920,6 miljoen €

2012 scoorde hierbij vergeleken laag, het eerste semester van 2013 wijst op dit moment op een gelijkaardig patroon als in 2012.

- life sciences: 492,4

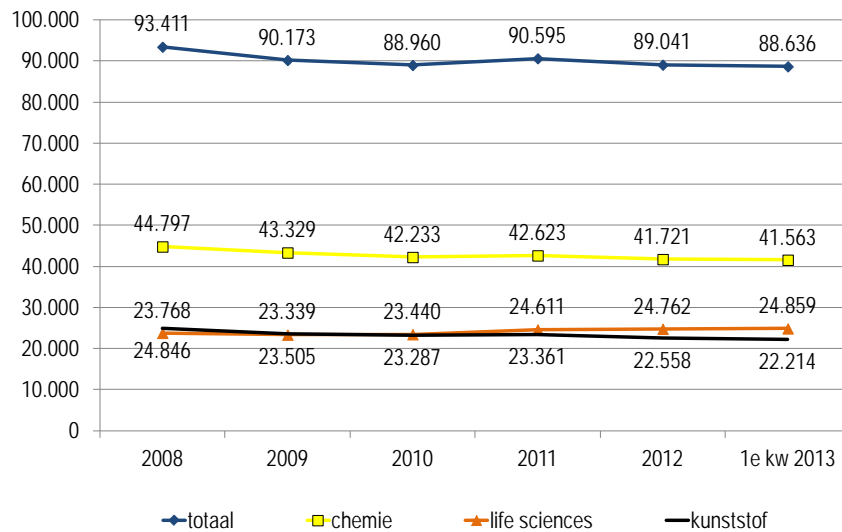
Het investeringsniveau voor 2012 (499,5) ligt iets boven het gemiddelde van de periode 2008-2012, het eerste trimester van 2013 lijkt te wijzen op een groei in 2013

- kunststof-rubber: 238,1

Dit gemiddelde van de periode 2008-2012 ligt onder de gerealiseerde investeringen in 2012 (251,6). De ontwikkelingen in het eerste semester van 2013 wijzen op dit moment naar minder investeringen over het ganse jaar 2013.

2.4 Werkgelegenheid en tijdelijke werkloosheid

Grafiek 2-12: Werkgelegenheid 2008-2012 (eindejaar) en 1e kwartaal 2013

Bron: RSZ

Jaar-op-jaar is de totale tewerkstelling van de sector op het einde van 2012 teruggevallen met 1,7% en bedraagt dan 89.041 werknemers (sinds 2008: -5,1%). Op het einde van het eerste kwartaal van 2013 telt de sector 88.636 arbeidsplaatsen.

Tabel 2-7: Ontwikkeling van de werkgelegenheid van 2008 tot 2012 (einde periode)

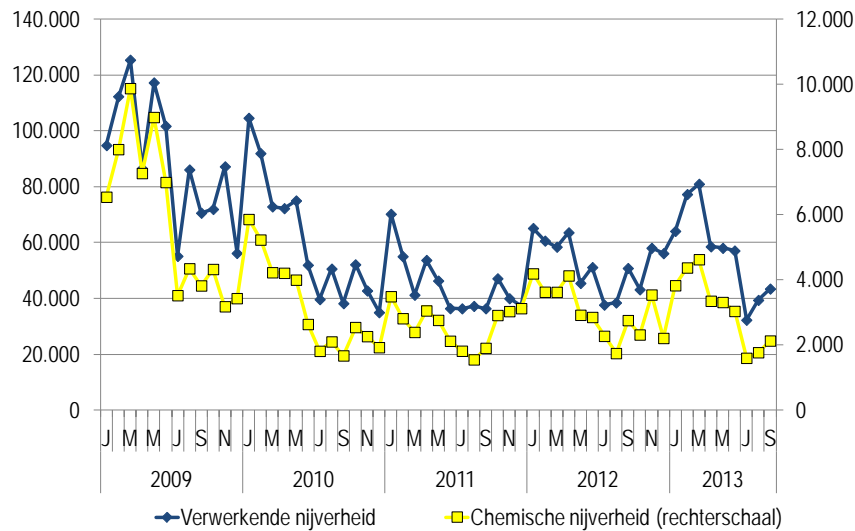
	Nace code	2000 (nace 2003)	2008	2009	2010	2011	2012	2012-2011
Chemische producten	20	53.050	44.797	43.329	42.233	42.623	41.721	-2,1%
				-3,3%	-2,5%	0,9%	-2,1%	
Farmaceutische grondstoffen en producten	21	18.252	23.768	23.339	23.440	24.611	24.762	0,6%
				-1,8%	0,4%	5,0%	0,6%	
Producten van rubber of kunststof	22	26.719	24.846	23.505	23.287	23.361	22.558	-3,4%
				-5,4%	-0,9%	0,3%	-3,4%	

In % wordt de evolutie t.o.v. de vorige periode weergegeven.

Bron: gecentraliseerde RSZ-statistieken

Tussen 2011 en 2012 heeft alleen de sector van de life sciences het aantal werknemers zien toenemen (+0,6%), de sectoren chemie en rubber-kunststof zien de tewerkstelling achteruitgaan met resp. 2,1% en 3,4%. Deze tendens is ook merkbaar in het eerste kwartaal van 2013.

Grafiek 2-13: Maandelijks ontwikkeling van de tijdelijke werkloosheid

Bron: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening

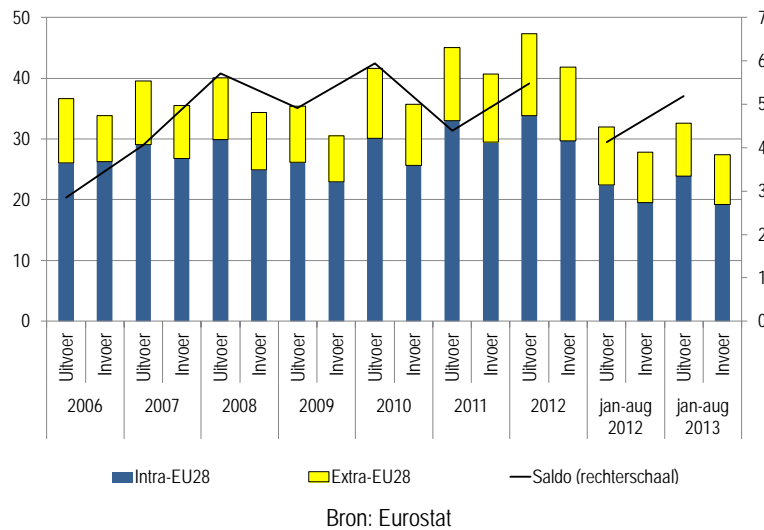
Na een terugval in de eerste helft van 2013 valt er ook een toename van de tijdelijke werkloosheid te noteren vanaf de zomermaanden. Deze doet zich voor zowel in het geheel van de verwerkende industrie als in de chemie. De tijdelijke werkloosheid is op jaarbasis (september) fors teruggevallen voor de chemie (ca. -23%) dan voor de verwerkende nijverheid (ca. -15%).

2.5 Buitenlandse handel

De in dit hoofdstuk gebruikte cijfers inzake buitenlandse handel zijn afkomstig van Eurostat, en op basis van het communautair concept. Tevens betreft dit cijfers volgens het geharmoniseerd systeem en niet volgens de NACE-codes, waardoor de polymeren niet zijn opgenomen onder chemie maar wel onder rubber en kunststoffen.

2.5.1 Chemie

Grafiek 2-14 : Buitenlandse handel van de chemische nijverheid (GS-codes 28 t.e.m. 38, excl. 30), in miljarden euro's

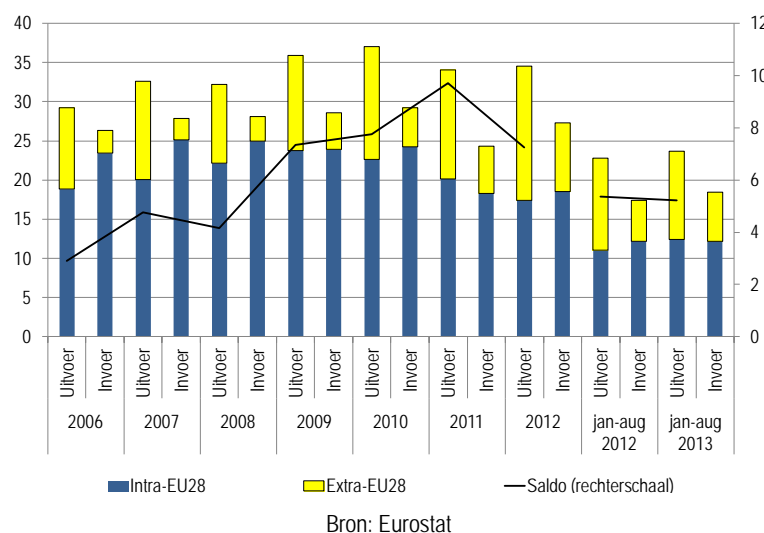

Van januari t.e.m. augustus 2013 was de uitvoer goed voor 32,6 miljard euro, een groei van 2% tegenover de overeenstemmende periode vorig jaar. De invoer kwam de afgelopen acht maanden uit op 27,4 miljard euro, en bleef nagenoeg stabiel. Hierdoor lag het positieve handelssaldo iets meer dan een kwart hoger dan in de overeenstemmende periode in 2012: 5,2 miljard euro.

De Duitse uitvoer kende, net als de Belgische, een groei van 2% tegenover de overeenstemmende periode vorig jaar. Nederland en Frankrijk daarentegen zagen hun uitvoer van chemische producten afnemen in 2013 (met resp. 2 en 3 %).

2.5.2 Life sciences

Grafiek 2-15: Buitenlandse handel van de life sciences (GS-code 30), in miljarden euro's

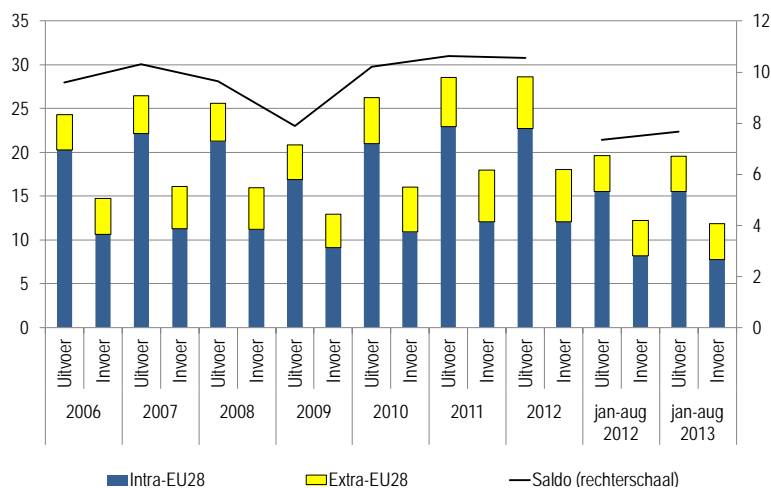
Zowel de uit- als de invoer van farmaceutische producten in België namen tussen januari en augustus 2013 toe ten opzichte van de overeenstemmende periode vorig jaar (resp. met 4% en 6%). De uitvoer

bedroeg 23,7 miljard euro, het bedrag van de invoer was iets kleiner: nl. 18,5 miljard euro. Het handelssaldo was dus positief (5,2 miljard euro).

De uitvoer van farmaceutische producten kende een nog grotere groei in Frankrijk en steeg er met 5% (tegenover 4% in België). Duitsland, de grootste uitvoerder binnen de EU, zag zijn uitvoer stijgen met 2%. Nederland had af te rekenen met een afname van 4%.

2.5.3 Rubber en kunststof

Grafiek 2-16: Buitenlandse handel van de rubber- en kunststofverwerkende industrie (GS-codes 39 en 40), in miljarden euro's

Bron: Eurostat

De Belgische uitvoer van rubber en kunststoffen bedroeg tijdens de eerste acht maanden van 2013 19,6 miljard euro, de invoer was goed voor 11,9 miljard. Het handelssaldo is dus positief en bedraagt 7,7 miljard euro. In vergelijking met de overeenstemmende periode in 2012, bleef de Belgische uitvoer van rubber- en kunststofproducten gedurende de eerste acht maanden van 2013 nagenoeg stabiel.

Ook in onze buurlanden fluctueerde de handel weinig. In Nederland werd voor 15,8 miljard euro aan kunststof- en rubberproducten uitgevoerd, tegenover 9,9 miljard ingevoerd (jan-aug 2013). In Duitsland is dit respectievelijk 44 en 30,7 miljard euro. Opmerkelijk is dat de handelsbalans voor deze productgroep negatief was in Frankrijk: er werd immers meer ingevoerd dan uitgevoerd (resp. 17,1 miljard en 15,6 miljard euro).

2.5.4 Uitvoer en invoer per productgroep

Tabel 2-8: Uitvoer van de chemische nijverheid en de rubber- en kunststofverwerkende industrie (volgens GS-codes), in miljoenen euro's

Benaming	GS-code	Uitvoer									
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	jan./aug 2012	jan./aug 2013	Δ 2013- 2012 %
Chemie	28-38	65.890	72.110	72.309	71.314	78.625	79.090	81.836	54.705	56.307	2,9%
Anorganische chemische producten; anorganische of organische verbindingen	28	2.250	2.665	3.113	1.971	2.750	3.082	3.084	2.107	2.132	1,2%
Organische chemische producten	29	21.135	22.489	20.898	19.455	23.294	24.384	26.762	17.838	18.935	6,1%
Farmaceutische producten	30	29.258	32.596	32.240	35.910	36.994	34.048	34.573	22.755	23.710	4,2%
Meststoffen	31	1.058	1.220	2.035	1.176	1.546	1.923	1.993	1.338	1.416	5,8%
Looi- en verextracten; looizuur en derivaten; pigmenten en andere kleur- en verfstoffen; verf, vernis; mastiek; inkt	32	2.623	2.895	2.780	2.459	2.966	3.247	3.349	2.339	2.099	-10,3%
Etherische oliën en harsaroma's; parfumerieën, cosmetische producten	33	1.127	1.344	1.463	1.526	1.823	2.205	1.967	1.289	1.320	2,4%
Zeepp, organische tensio-actieve producten; wasmiddelen, smeermiddelen, kunstwas, onderhoudsmiddelen, kaarsen, landtechnische waspreparaten op basis van gebrande gips	34	1.803	1.943	1.934	1.882	2.122	2.297	2.140	1.459	1.557	6,7%
Eiwitstoffen; gewijzigd zetmeel; lijm; enzymen	35	567	600	573	561	571	639	646	431	444	3,0%
Kruit- en springstoffen; lucifers; vonkende legeringen; ontvlambare stoffen	36	15	22	26	25	34	27	28	18	19	5,6%
Producten voor fotografie en cinematografie	37	1.618	1.529	1.290	1.094	1.164	1.349	1.341	995	659	-33,8%
Diverse producten van de chemische industrie	38	4.436	4.807	5.956	5.255	5.361	5.889	5.951	4.138	4.016	-2,9%
Rubber en kunststoffen	39-40	24.345	26.441	25.576	20.846	26.237	28.583	28.623	19.601	19.558	-0,2%
Kunststof en werken daarvan	39	21.476	23.104	22.243	17.911	22.537	24.298	24.444	16.750	16.767	0,1%
Rubber en werken daarvan	40	2.868	3.337	3.333	2.935	3.700	4.285	4.179	2.851	2.791	-2,1%

Bron: Eurostat

De uitvoer wordt gedomineerd door 3 grote productgroepen: de organische producten, de farmaceutische producten en de kunststofproducten. Vooral de uitvoer van organische chemische producten kende een forse toename tegenover de eerste 8 maanden van vorig jaar (+6,2%), voor de farmaceutische producten was dit 4,2%. De uitvoer van kunststoffen bleef nagenoeg gelijk tegenover vorig jaar.

Tabel 2-9: Invoer van de chemische nijverheid en de rubber- en kunststofverwerkende industrie (volgens GS-codes), in miljoenen euro's

Benaming	GS-code	Invoer									
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	jan.-aug. 2012	jan.-aug. 2013	Δ 2012- 2011 in %
Chemie	28-38	60.138	63.299	62.442	59.058	64.918	64.997	69.116	45.215	45.905	1,5%
Anorganische chemische producten; anorganische of organische verbindingen	28	2.687	2.887	3.314	2.453	2.746	2.964	2.778	1.896	1.840	-3,0%
Organische chemische producten	29	22.033	23.066	20.427	18.752	22.816	26.262	27.561	18.100	18.140	0,2%
Farmaceutische producten	30	26.351	27.841	28.078	28.567	29.234	24.346	27.326	17.399	18.487	6,3%
Meststoffen	31	628	702	1.305	792	1.027	1.283	1.211	839	848	1,1%
Looi- en verextracten; looizuur en derivaten; pigmenten en andere kleur- en verfstoffen; verf, vernis; masliek; inkt	32	1.780	1.574	1.614	1.402	1.438	1.659	1.614	1.132	1.082	-4,3%
Etherische oliën en harsaroma's; parfumerieën, cosmetische producten	33	1.178	1.352	1.443	1.433	1.552	1.688	1.728	1.120	1.192	6,5%
Zeep, organische tensio-actieve producten; wasmiddelen, smeermiddelen, kunstwas, onderhoudsmiddelen, kaarsen, landtechnische waspreparaten op basis van gebrande gips	34	1.158	1.226	1.247	1.181	1.349	1.487	1.417	963	989	2,6%
Eiwitstoffen; gewijzigd zetmeel; lijm; enzymen	35	485	480	460	443	438	480	514	345	338	-2,1%
Kruit- en springstoffen; lucifers; vonkende legeringen; ontvlambare stoffen	36	26	28	34	31	26	34	38	19	19	-3,6%
Producten voor fotografie en cinematografie	37	739	778	581	476	453	424	412	275	233	-15,3%
Diverse producten van de chemische industrie	38	3.072	3.365	3.938	3.528	3.840	4.370	4.516	3.126	2.737	-12,4%
Rubber en kunststoffen	39-40	14.748	16.120	15.944	12.952	16.024	17.944	18.078	12.247	11.878	-3,0%
Kunststof en werken daarvan	39	11.779	12.631	12.445	10.225	12.536	13.675	14.018	9.495	9.286	-2,2%
Rubber en werken daarvan	40	2.969	3.489	3.498	2.727	3.489	4.269	4.060	2.752	2.592	-5,8%

Bron: Eurostat

De organische chemische producten, de farmaceutische producten en de kunststoffen zijn ook de producten die het meest worden ingevoerd. Het waren echter enkel de farmaceutische producten die een hogere stijging lieten optekenen ten opzichte van vorig jaar (+6,3%). De invoer van organische producten groeide amper (0,2%), terwijl de invoer van kunststoffen afnam met 2,2%.

3 Besluiten

Na een negatieve groei van -0,7% in 2012 zal de eurozone in 2013 met een iets minder negatief groeicijfer uitkomen in 2013 (-0,4%). Voor de EU wordt er een nulgroei verwacht in 2013. Dit betekent dat de economische context moeilijk blijft.

De groei veert op in 2014 en 2015 (t.o.v. 2013) voor alle grote economische blokken behalve voor China (lichte achteruitgang) en voor Japan in 2015. Vergeleken met de grote economische blokken blijft de groei in Europa eerder matig. De EU voelt ook de slagkracht van de vaak competitievere economieën van de groeielanden.

De Economic Sentiment Indicator verbetert vnl. onder door de ontwikkelingen van de industrie en het consumentenvertrouwen. Internationaal mag er gesproken worden van een positieve ontwikkeling.

Voor de Eurozone, voor België en haar buurlanden blijft de groei zwak in 2013. De geprojecteerde groeicijfers voor 2014 en 2015 zijn beter, toch werden ze voor 2014 t.o.v. de lente projectie 2013 naar beneden herzien. Voor België voorziet de EC een voorzichtig herstel. De vertrouwensindex gaat in de goede richting, de groei zal vooral gestuurd worden door de privé-consumptie en de uitrustingsinvesteringen. De ondernemingen blijven wel aarzelend i.v.m. de vraagvooruitzichten.

Voor de chemische nijverheid in haar geheel stelt men vast dat de conjunctuur (afgevlakte reeks) verbetert vanaf maart 2013 tot juli 2013. De bruto-cijfers voor de conjunctuur verlopen daarna nogal grillig, dit is te wijten aan bepaalde subsectoren.

Het prijsniveau blijft stijgen in chemie en kunststof-rubber, het valt terug in de life sciences in 2013. De productie-index evolueert positief in de life sciences, stagneert in rubber-kunststof en chemie.

Wanneer de eerste semesters van 2013 en 2012 worden vergeleken blijkt dat de toename van de omzet vooral van de life sciences komt en in mindere mate van de kunststof-rubber. Over een langere periode (2008-2012) staan life sciences en chemie in voor de groei. (input FOD)

De bezettingsgraad van de productiecapaciteit verbetert in de chemie en tendeeert naar de gemiddelde waarden 2008-2013. Ook voor rubber-kunststof en voor de verwerkende nijverheid als geheel verbeteren de bezettingsgraden zonder echter al aan te sluiten bij langere termijn trendwaarden.

De evolutie van de bezettingsgraden is vaker een voorbode voor de evolutie van de investeringen. Wanneer de eerste semesters van 2013 en 2012 worden vergeleken blijkt dat de chemie toeneemt, de life sciences en rubber-kunststof zijn status-quo of licht dalend. Dezelfde vaststelling kan men maken wanneer lange termijn ontwikkelingen tendensen (2008-2012) worden vergeleken met het 1e semester van 2013.

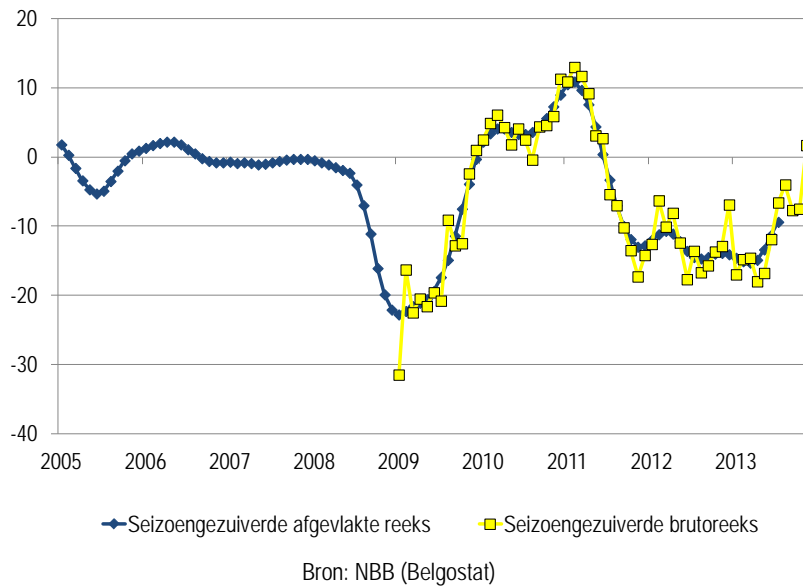
De totale werkgelegenheid in de sector loopt terug tussen 2011 en 2012 (1,7%), alleen in de life sciences neemt deze nog toe. Vanaf de zomermaanden van 2013 neemt de tijdelijke werkloosheid toe zowel in de chemie als in de verwerkende nijverheid.

Uit de recente gegevens i.v.m. de internationale handel blijkt dat de sector een lichte stijging laat optekenen (+2% over de eerste 8 maanden van 2013 vergeleken met dezelfde periode in 2012). België presteert hier even sterk als Duitsland, sterker dan Frankrijk en Nederland.

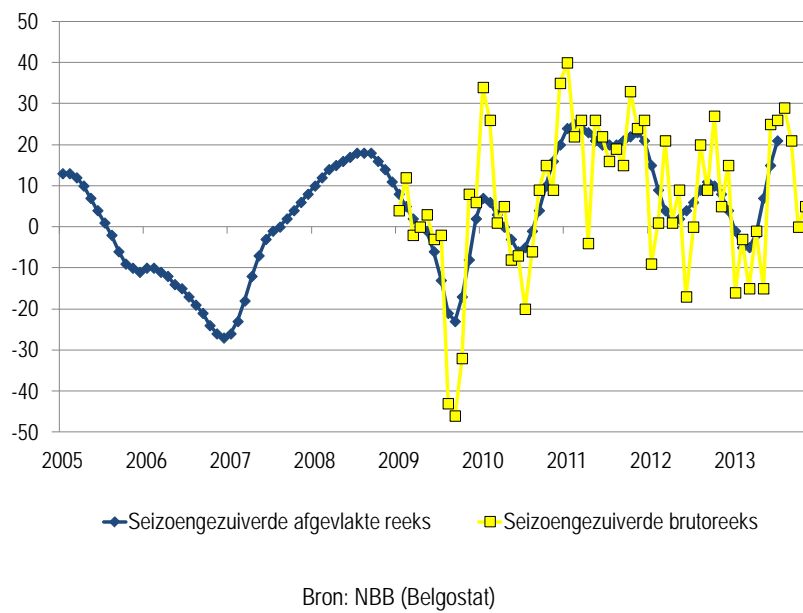
4 Bijlagen

Bijlage 1: Conjunctuurcurve van de chemische basisstoffen	27
Bijlage 2: Conjunctuurcurve van de chemische producten voor de nijverheid en de landbouw	27
Bijlage 3: Conjunctuurcurve van de chemische gebruiksgoederen.....	28
Bijlage 4: Conjunctuurcurve van de totaal chemische nijverheid	28

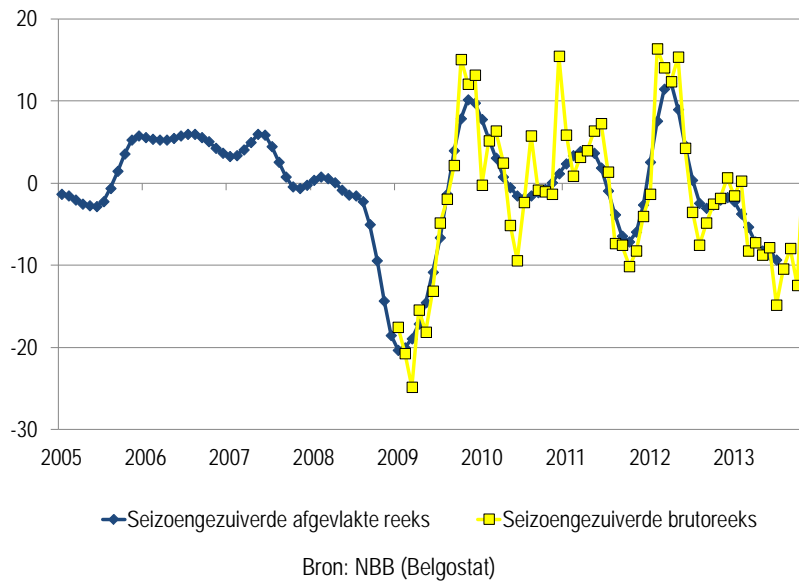
Bijlage 1: Conjunctuurcurve van de chemische basisstoffen

Bijlage 2: Conjunctuurcurve van de chemische producten voor de nijverheid en de landbouw

Bijlage 3: Conjunctuurcurve van de chemische gebruiksgoederen

Bijlage 4: Conjunctuurcurve van de totaal chemische nijverheid

